

Nr 25/1971.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands
landsting med förslag till andra tillägg
till landskapets ordinarie årsstat för år
1971.

Landskapsstyrelsen har redan detta år avlåtit en framställning med förslag till tilläggsbudget som godkänts av landstinget. Sedan dess har ytterligare framkommit frågor och anslagsäskanden, som föranlett landskapsstyrelsen till avgivande av denna tilläggsbudget.

I riket har regeringen hittills avlåtit två tilläggsbudgeter. Totala utgifterna i dessa uppgår till 460 milj. mark, varav dock 150 milj. mark utgör överföringar till statens konjunkturfond. Förutom satsning på ytterligare bostadsbyggande genom utgivande av 75 milj. mark i lån, observeras en kraftig ökning av anslagen inom Undervisningsministeriets förvaltningsområde, däribland medel ur konjunkturskatten för yrkeskursverksamhet. Ökningen av tippningsvinstmedlen återspeglas i anslagen för vetenskap och konst samt för idrott och ungdomsfostrande verksamhet. Sistnämnda två områden har observerats i denna tilläggsbudget medan anslagen för vetenskap tills vidare synes tillräckliga och eventuell höjning kan anstå.

Nedan i detaljmotiveringen redogöres närmast för de tilläggsäskanden, som icke speciellt beröres i allmänna motiveringen.

Stödåtgärder inom utvecklingsområdena.

Den i riket planerade fonden för främjande av näringslivet inom utvecklingsområdena har nu i stöd av en lag om Kehitysaluerahasto Oy - Utvecklingsområdesfonden Ab benämnda aktiebolag (65/71) inlett sin verksamhet. Frågan om landskapets ställning vid tillkomsten av en dylik fond berördes i motiveringen till ordinarie årsstaten för 1971 bl.a. under 11 Ht.I:8. Då förelåg ännu inte definitiva besked om Utvecklingsområdesfonden och dess verksamhet, varför landskapsstyrelsen i detta skede icke hade möjlighet att slutligt taga ställning till frågan. Landskapsstyrelsen framhöll dock att i andra sammanhang då staten bildat lånefonder har för landskapets del ansetts ändamålsenligt att fortsättningsvis bevilja medel direkt genom ordinarie budgeten. Denna princip ansågs av landskapsstyrelsen tillämplig även i detta fall då en särskild fond icke ansågs vara en realistisk lösning.

Sedan lagen om Utvecklingsområdesfonden publicerats och riktlinjerna för fondens finansiering och verksamhet klarlagts har landskapsstyrelsen diskuterat de föreliggande olika alternativen för landskapet att tillgoda göra sig de resurser för främjande av utvecklingsområdena, som förutsättes i denna lag.

Det har framgått att Utvecklingsområdesfonden, som är ett kredit-aktiebolag med statlig majoritet, kommer att finansiera större delen av sin kreditgivning till näringslivet i utvecklingsområdena genom upptagande av egna lån. Kreditgivningen beräknas årligen kunna ske till ett belopp om 100 milj. mark under åren 1971-1975. Statens andel av denna summa inskränker sig till 30 milj. mark årligen genom tecknande av aktier med anslag ur statsbudgeten. Dessutom står staten genom budgeten för förvaltningskostnaderna, de understöd, som beviljas för forsknings-, utvecklings- och utbildningsverksamhet samt räntesubventioner för de av fonden upptagna lånen ävensom därav eventuellt följande kredit- och kursförluster.

Landskapsstyrelsen har vid prövning av frågan om formerna för utgivande i landskapet av de utvecklingsstöd som förutsättes i lagen om Utvecklingsområdesfonden och möjliggörandet för det åländska näringslivet att komma i åtnjutande av dessa stödåtgärder konstaterat bl.a. att det åländska näringslivet i dag kräver kapitalinsatser, som med en beräkning på traditionellt sätt med beaktande av en proportionell andel av i rikets budget upptagna anslag icke är tillräckliga. Även om landskapsstyrelsen i princip omfattar tanken på motsvarande stödåtgärder alternativt genom landskapets ordinarie årsstat eller framdeles genom en egen fond för detta ändamål torde dessa alternativ icke tillräckligt snart ge möjligheter till erforderliga kapitalinsatser, fordrar i kompensationsfrågan ingående utredning och motivering och kan även medföra svårigheter vid en eventuell låneförmedlingsverksamhet på det sätt som genomföres i Utvecklingsområdesfonden.

Landskapsstyrelsen har därför ansett riktigt att söka någon form av avtal med Utvecklingsområdesfonden för tillämpning i landskapet av de i lagen om Utvecklingsområdesfonden nämnda stödåtgärderna, då landskapsstyrelsen anser att den nuvarande rikslagstiftningen möjliggör att det åländska näringslivet skall kunna komma i åtnjutande av Utvecklingsområdesfondens stödåtgärder.

Landskapsstyrelsen har såsom riktlinjer för samarbetet förutsatt att landskapsmyndigheterna skall förmedla förordade låne- och andra ansökningar till Utvecklingsområdesfonden och därvid förbehållas uteslutande rätt att avgöra om ansökt stöd skall givas till landskapet eller ej. Åtgärder som rör forskning, utbildning och rådgivning har ansetts böra kunna ske endast i samarbete och samråd med landskapsstyrelsen liksom att förvärv av aktier som stödåtgärd skall göras av landskapsstyrelsen om inte av särskilda orsaker annat överenskommes.

-3-

Landskapet bör dock fortsättningsvis genom sina årsstater kunna utge utvecklingsområdesstöd motsvarande det som ges direkt ur riksbudgeten under förutsättning att de för statligt deltagande fastställda normerna och maximigränserna iakttages.

Ovanstående i sammandrag angivna riktlinjer för samarbete med Utvecklingsområdesfonden har landskapsstyrelsen delgivit som sin åsikt till fonden såsom tillämpliga under förutsättning att, om Utvecklingsområdesfonden å sin sida godtager dessa principer, tillämpning lämpligen tills vidare borde ske under åren 1971-1972, under vilken tid tillräckliga erfarenheter av systemet kan erhållas.

Krediter för bostadsbyggande.

I fråga om det anslag för aktieteckning i bostadsbolag, som tidigare upptagits i ordinarie årsstaten angavs i motiveringen bl.a. att det borde avse permanenta bostäder för familjer i den mån icke de ordinarie bostadslånen är tillfyllest. De sonderingar beträffande utnyttjandet av anslaget som skett, har tills vidare icke lett till resultat i den form som skulle vara acceptabelt. I nu förevarande tilläggsbudget upptages såsom bostadslån ytterligare 300.000 mark. Motsvarande anslag har i andra tillägg till statsförslaget upptagits till ett belopp om 75 milj. mark genom frigörande av s.k. konjunkturskattemedel. Sammanlagt kommer de genom landskapets årsstater 1971 utgivna egentliga bostadskrediterna därmed att uppgå till 3,1 milj. mark. Utgående från en genomsnittlig låneprocent om 35-40 skulle lånebeloppet medge bostadsbyggande för 7,7 à 8,8 milj. mark under detta år. Utöver dessa uppföres ett flertal bostadshus, som icke belånas med landskapsmedel.

Trycket på bostadsmarknaden synes dock icke minska. För närvarande föreligger dock icke något bostadsbyggnadsprogram eller prognoser varken för staden eller landskapet i sin helhet, ej heller är utrett hur stor byggnadskapaciteten för närvarande är.

Genom nu upptagna tilläggs lån, som bör kunna utnyttjas även för någon av de former för bostadsbyggande som framkommit i diskussionerna runt landskapets aktietecknande i bostadshus föreslår landskapsstyrelsen att frågan om landskapets direkta engagemang i bostadsbyggande borde i detta sammanhang ytterligare utredas.

Utbildning för hotell- och restaurangpersonal.

Utbildningen av personal för hotell- och restaurangbranschen i Finland förekommer i dag dels vid särskilda yrkeskurser, dels vid hotell- och restaurangskolan i Helsingfors samt dels vid hotell- och restauranginstitutet. Sammanlagt har man beräknat, att c. 1200-1500 personer på detta sätt årligen kan erhålla yrkesutbildning. Behovet av personal enbart för utskänkningsrestaurangernas del har dock beräknats till 2000-3000 personer per år. Med i detta sammanhang tämligen betydelselösa undantag har hela denna särskilda yrkesutbildning av personal för hotell- och restaurangbranschen hittills varit enbart finskspråkig.

Landskapet Åland, för vilken region turismen utvecklats till en betydande näringsgren, har också fått vidkännas uppenbara svårigheter med avseende å möjligheterna att erhålla personal till hotellen och restaurangerna i landskapet ävensom till alla de färjor, som har hemort i Mariehamn. Arbetskraftsbyrån på Åland har beräknat, att berörda yrkesgrupp fram till år 1975 borde förstärkas med c. 250 nyutbildade arbetstagare. Till detta antal måste ännu läggas det tillsvidare obekanta arbetskraftsbehovet, som det stora nya turist- och kongresshotellet i Mariehamn, som beräknas stå färdigt år 1973, kan medföra.

Nyssnämnda antal arbetsplatser avser alltså enbart landskapet Åland. Härtill bör ännu läggas det personalbehov, som kan framräknas för övriga delar av riket. Utan överdrifter borde man vara berättigad att kalkylera med ett behov av svenskspråkig och tvåspråkig personal inom restaurangbranschen uppgående till 15 % av det totala behovet. I så fall skulle man få fram ett behov av svenskspråkig eller tvåspråkig personal till ett antal om 300-450 personer per år. Sammanlagt med det specifikt åländska personalbehovet skulle man då komma till ett antal av omkring 500 nyutbildade arbetstagare per år.

Landskapsstyrelsen har med bekymmer konstaterat den eftersatta svenskspråkiga utbildningen av personal för i främsta rummet utskänkningsrestaurangerna och har därför vidtagit vissa åtgärder för att åstadkomma en sådan skolning. Sålunda har landskapsstyrelsen trätt i underhandlingar med ägaren till Godby kongress- och turisthotell angående möjligheterna att få för tillsvidare en 5-års period upphyra hotellet och restaurangen för inrättande av en hotell- och restaurangskola. Dessa underhandlingar torde också leda till avsett resultat. Direktionen för Ålands yrkesskola har, med ledning av hotell- och restaurangskolans motsvarande kursprogram, utarbetat undervisningsprogram för en serveringslinje, ävensom för en kökslinje, som skulle utbilda restaurangkockar och kallskänkor. Senare skulle utbildningsprogrammet kompletteras med en hotelllinje samt med en linje för utbildning av restaurangkassörer.

Kostnaderna för en dylik hotell- och restaurangskola på Åland skulle givetvis bliva relativt stora. För år 1972 har utgifterna kalkylerats till c. 700.000 mark. Staten bidrager visserligen med 65 % av de godkända utgifterna för en sådan skola men detta torde, enligt inhämtade uppgifter, i praktiken betyda att staten står för c. 50 % av kostnaderna, som självfallet för en dylik specialyrkesskola måste bli avsevärt högre än motsvarande kostnader vid en allmän yrkesskola. Naturligtvis får man i detta sammanhang också kalkylera med en viss rörelseintäkt men erfarenheterna från hotell- och restaurangskolan i Helsingfors synes tala för en viss försiktighet i uppskattningen av inkomsterna från skolans rörelseverksamhet. Under alla förhållanden måste naturligtvis utbildningsverksamheten ställas i främsta rummet och möjligheterna till inkomster av arbetsverksamheten komma i andra hand.

Landskapsstyrelsen har annoterat, att restauratörerna i Finland förbundit sig att stöda restaurangbranschens utbildningsverksamhet genom att erlægga 2 0/00 av värdet på det starköl restauratörerna inköper för utskänkning samt 6 0/00 av värdet på övriga alkohollagen underställda alkoholdrycker. Denna stödavgift, som Alko uppbär och redovisar, torde uppgå till belopp, som årligen överskrider 1 milj. mark. Av nämnda stödavgift erhåller hotell- och restaurangskolan i Helsingfors omkring 50 % och hotell- och restauranginstitutet likaledes omkring 50 %. Med tillhjälp av dessa och andra inkomster utbildar de tvenne skolorna årligen omkring 600 elever. Detta betyder alltså, att ungefär 20 % av det årliga arbetskraftsbehovet kan tillgodoses av de nämnda skolorna.

Enligt här tidigare anförda beräkningar skulle behovet av svenskspråkig eller fullständigt tvåspråkig personal uppgå till omkring 500 arbetstagar per år. Med tillämpning av enahanda principer, som gäller beträffande de finskspråkiga eleverna, borde alltså åtminstone omkring 100 svenskspråkiga elever per år erhålla utbildning i hotell- och restaurangskola eller på institutsnivå. Tillsvidare skulle den planerade hotell- och restaurangskolan på Åland icke meddela utbildning på institutsnivå men inom något år, när denna skolning stabiliserat sig, vore avsikten att på programmet upptaga också sådan högre utbildning.

Landskapsstyrelsen avser att om möjligt inleda verksamheten vid Ålands hotell- och restaurangskola den 1 november 1971 med ett beräknat elevantal om c. 50 personer. Detta innebär alltså, att omkring 10 % av det beräknade årliga svenskspråkiga utbildningsbehovet till en början kunde tillgodoses. I detta sammanhang kan för övrigt nämnas, att företrädare för den av Finlands Svenska Folkting tillsatta Svenska

Yrkesutbildningsstyrelsen i Helsingfors meddelat landskapsstyrelsen, att annan utbildning av personal i hotell- och restaurangbranschen än möjligen tillfälliga intermittenta kurser för viss arbetskraft på kaféer och matbarer icke kommer att anordnas annorstädes i Finland på finlandssvenskt håll. Till en början hade mening varit att hotell- och restaurangskolan på Åland skulle upprätthållas av Ålands yrkesskola och drivas såsom en särskild linje inom näringsekonomiska avdelningen men sedan landskapsstyrelsen sedermera erfarit att, förutom annat, de regler och föreskrifter, som gäller beträffande beviljandet av fullständiga alkoholutskänkningsrättigheter, i ett fall som detta skulle förutsätta att skolan upprätthålles av en stiftelse, ett bolag, en förening eller annan jämförlig sammanslutning har landskapsstyrelsen preliminärt stannat för ett sådant arrangemang, att hotell- och restaurangskolan på Åland formellt skulle upprätthållas av en registrerad understödsförening. Denna understödsförening kommer att ansöka om näringstillstånd samt om alkoholutskänkningsrättigheter för skolan. Likaså kommer föreningen att anställa ansvarig hovmästare för hela hotell- och restaurangrörelsen. För övrigt har landskapsstyrelsen däremot förutsatt att hinder icke skulle möta för understödsföreningen att avtala med direktionen för Ålands yrkesskola om hotell- och restaurangskolans administrerande tillsammans med Ålands yrkesskola. Landskapsstyrelsen har hos Oy Alko Ab ävensom hos Hotell- och restaurangrådet r.f. hemställt om att hotell- och restaurangskolan på Åland skulle tilldelas viss andel av den stödavgift som restauratörerna i Finland erlägger för stödjande av restaurangbranschens utbildningsverksamhet.

Av ovanstående framgår sålunda, att icke landskapet såsom sådant och än mindre naturligtvis landskapets kommuner skulle komma att direkt delta i hotell- och restaurangskolans förvaltning och verksamhet. Av praktiska orsaker skulle dock landskapsstyrelsen åtminstone till en början av ägaren till Godby kongress- och turisthotell upphyra hotell- och restauranganläggningen att användas såsom lokalteter för hotell- och restaurangskolan och därjämte skulle naturligtvis landskapsstyrelsen ansvara för 65 % av skolans godkända utgifter. Eftersom skolan enligt planerna skulle inleda verksamheten den 1 november 1971 avser nu äskade anslagsposter blott tiden den 1.11 - 31.12 1971.

Bidraget beräknat på driftskostnaderna skulle för två månader utgöra c. 67.800 mark och hyran uppgå till 31.000 mark enligt en årshyra om 185.000 mark. Enligt ovanstående skall den blivande understödsföreningen å sin sida betala hyresersättning till landskapet, varför samma belopp

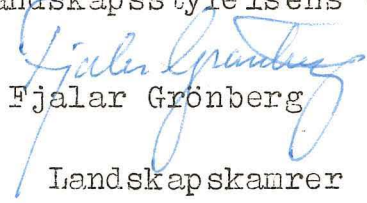
31.000 mark upptagits under ett nytt moment, 3 Avd. I:42, under inkomster.
Hänvisande till ovanstående föreslår landskapsstyrelsen

att Landstinget måtte antaga följande
förslag till andra tillägg till landskapets
ordinarie årsstat för år 1971.

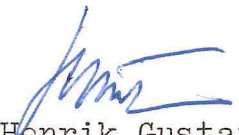
Mariehamn, den 21 maj 1971.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Vicelantråd

Ejalor Grönberg

Landskapskamrer

Henrik Gustafsson.

INKOMSTER.3 Avdelningen.

=====

I. Inkomster av blandad natur.Övriga inkomster.

42. Hyresinkomst av hotell- och restaurangskola..... 31.000

Summa I kap. 31.000

Summa 3 Avdelningen 31.000

6 Avdelningen.

=====

I. Finansieringsinkomster.Avräknings- och ränteinkomster samt lån.

2. Lån 636.300

Summa I kap. 636.300

Summa 6 Avdelningen 636.300

Summa inkomster mk	667.300
--------------------	---------

=====

UTGIFTER.5 Huvudtiteln. Undervisnings- och bildningsväsendet.

=====

XIII. Särskilda anslag.

5. För främjande av idrott och fysisk fostran 50.000

6. Stödjande av ungdomsfostrande verksamhet 7.500

Summa XIII kap. 57.500

XIV Hotell- och restaurangutbildning.

(1.11 - 31.12)

1 Understöd för hotell- och restaurangutbildning..... 67.800

2. Hyra för hotell och restaurangskolebyggnad..... 31.000

Summa XIV kap. 98.800

Summa 5 Huvudtiteln 156.300

6 Huvudtiteln. Näringarnas främjande.

=====

III. Fisket.

3. Fiskerinäringens främjande 3.500

14. Understöd för transport av överskottsfisk..... 150.000

Summa III kap. 153.500

Summa 6 Huvudtiteln 153.500

11 Huvudtiteln. Understödslån.

=====

III Särskilda anslag.

1. Bostadslån 300.000

Summa III kap. 300.000

Summa 11 Huvudtiteln 300.000

Summa utgifter mk	667.300
-------------------	---------

=====

Detaljmotivering.

=====

UTGIFTER.

5 Huvudtiteln. Undervisnings- och bildningsväsendet.

=====

XIII. Särskilda anslag.

5 Ht.XIII:5. För främjande av idrott och fysisk fostran.

Tillägg 50.000 mark.

Genom ökningen av inkomsterna från tippning har i tillägg till rikets budget för stödjande av idrott och fysisk fostran anslagits 10,5 milj. mark. Då man i detta skede ännu inte kan bedöma huruvida ökningen är av varaktigt slag har tillägget i huvudsak avsetts för finansiering av projekt av engångskaraktär. På motsvarande sätt föreslås tillägget i landskapets årsstat utnyttjas.

5 Ht.XIII:6. Stödjande av ungdomsfostrande verksamhet.

Tillägg 7.500 mark.

Av tippningsvinstmedlen föreslås i riket en höjning av anslagen för ungdomsverksamhet med 1,5 milj. mark. I landskapets årsstat har det tidigare anslaget under detta moment i sin helhet tilldelats Ålands Ungdomsförbund. I riket har undervisningsministeriet beviljat även de partipolitiska ungdomsorganisationerna bidrag för deras verksamhet. Med anledning därav föreslår landskapsstyrelsen efter omröstning 3.000 mark av nu upptaget anslag för utgivande av bidrag till politiska ungdomsorganisationer under år 1971, enligt samma beräkningsgrunder som landskapets partistöd. Resterande 4.500 mark föreslås tills vidare ställas till landskapsstyrelsens disposition för bidrag till annan verksamhet inom organisationer med ungdomsverksamhet. Minoriteten inom landskapsstyrelsen omfattade en fördelning enligt vilken för politiska organisationer skulle upptagits 5.000 mark.

XIV. Hotell- och restaurangutbildning. (Kapitlet nytt).

5 Ht.XIV:1. Understöd för hotell- och restaurangutbildning.

Anslag 67.800 mark.

Se allmänna motiveringen.

5 Ht.XIV:2. Hyra för hotell- och restaurangskolebyggnad.

Anslag 31.000 mark.

Se allmänna motiveringen.

6 Huvudtiteln. Näringarnas främjande.

=====

III. Fisket.6 Ht.III:3. Fiskerinäringens främjande.Tillägg 3.500 mark.

Ökningen av anslaget motiveras av att transportrutten för färskfisk i nordöstra skärgården förlängts genom att trafiken med den mjölkbåt på linjen Jurno-Ängösund, som tidigare transporterat fisk nu indragits.

6 Ht.III:14. Understöd för transport av överskottsfisk.Tillägg 150.000 mark.

Genom att anslaget enligt reviderad överenskommelse med Jord- och Skogsbruksministeriets fiskeriavdelning avser att täcka kostnaden för transport av överskottsfisk ända fram till foderköparna kräves en förhöjning om 30.000 mk. I tillägg till rikets budget har föreslagits särskilda subventioner i form av ett pristillägg om 3 p/kg för foderfisk. Landskapsstyrelsen förutsätter att motsvarande prisstöd skall kunna utges av landskapet enligt överenskommelse med ministeriet.

Sättet för utbetalningen i riket är ännu inte närmare diskuterat. Så snart systemet för utbetalningarna fastslagits bör landskapsstyrelsen kunna tillämpa motsvarande betalningsförfarande så att dubbleringar i fråga om ersättningarna icke skall ifrågakomma. Erforderligt belopp för detta prisstöd har beräknats till 120.000 mark.

11 Huvudtiteln. Understödslån.

=====

III. Särskilda anslag.11 Ht.III:1. Bostadslån.Tillägg 300.000 mark.

Se allmänna motiveringen.